

L'origen de Catalunya

“Quin va ser l'origen de la nació catalana? El clam a favor de la sobirania es remunta al segle IX”. Així és com La Xarxa de Comunicació Local promociona la sèrie *Comtes*, que s'estrena avui, 27 de desembre. Malgrat el seu subtítol, en els quatre capítols no s'hi narra “l'origen de Catalunya” sinó els problemes geopolítics que van afrontar quatre comtes de Barcelona –Guifré el Pelós, Guifré Borrell, Sunyer I i Borrell II–, encaixonats entre l'Imperi Carolingi i l'emirat de Còrdova, en el que en els segles IX i X era la Marca (frontera) Hispànica. Catalunya, i no diguem el concepte de nació catalana, va venir després, malgrat que Jordi Pujol en els seus anys de governant repetís fins a la sacietat l'origen carolingi del país.

Comtes combina la ficció dramàtica amb el testimoni d'historiadors. El format beu de la docuficció que durant més d'una dècada ha ofert el Canal 33 en l'espai *Cronos* amb documentals dramatitzats elaborats per la BBC, Arte i la CBS. També remet a la minisèrie *Arnau*, ambientada al segle XI i dirigida per Lluís Maria Güell, que TV3 va produir l'any 1994. La careta d'entrada denota l'ambició del projecte i de manera inevitable fa pensar en *Joc de trons* o *Vikings*, referents avui de gairebé tot. Marta Marco enllaça els capítols mentre passeja entre els protagonistes immòbils, de manera que fa la sensació que l'actriu observa les peripècies comtals com una ianqui a la cort del rei Artús.

Al guió, del seu director, Carles Porta, i d'Albert Sánchez Piñol, s'hi nota la traça narrativa. Alguns diàlegs són gairebé aforismes. “L'art de governar consisteix a resoldre conflictes, no a crear-los” o “Quan el valor és absurd, deixa de ser virtut per esdevenir temeritat”, s'hi diu. És també l'espai amb més llicències, forçades per la manca d'informació, i amb alguna extemporaneïtat. És improba-

JOAN ESCULIES

ESCRIPTOR I HISTORIADOR

ble que en el procés de feudalització Borrell II digués “A partir d'ara no ens deurem més que a la nostra gent”, clam amb què acaba la sèrie.

Comtes té la virtut que des de l'inici alerta que dels segles IX i X hi ha poca documentació i que els especialistes interpreten alguns fets de diferent manera. En algunes ocasions els historiadors emfatitzen que la cosa podria ser diferent de com s'ha ficcionat. La història, fins i tot dels episodis més documentats, no és mai tancada. Evidenciar que el coneixement del passat és un *work in progress* fomenta l'interès i li proporciona rigor.

La sèrie recrea la violència del moment i el transcórrer polític del casal de Barcelona, però els historiadors expliquen també l'impacte que aspectes com la demografia o els recursos tenen en la presa de posicions polítiques i argumenten les tensions entre centres i perifèries i la transmissió del poder.

De l'elenc d'experts sobresurt el millor historiador del període carolingi protocatà, Josep Maria Salrach, catedràtic d'història medieval a la Universitat Pompeu Fabra. Així mateix, destaca la capacitat divulgat-

L'excel·lent factura de la sèrie 'Comtes' és reclam suficient: mireu-la deixant de banda els paral·lelismes amb el Procés

dora del catedràtic de didàctica de les ciències socials a la Universitat de Barcelona Francesc Xavier Hernández, que, bo i no sent un especialista en l'època, ha estudiat la història militar del passat català. També hi participen Laura de Castellet, Stefano Cingolani, Dolors Bramon i Carme Muntaner.

Tots ells es posen en el paper didàctic que els pertoca, molt atents a no fer presentismes. Es remarca, per exemple, que es parla “del que serà Catalunya” o del que “és avui català” perquè ha de quedar clar que res d'això no existeix, només comtats. Si bé és cert també que tant al guió de Marco com a alguns historiadors se'ls escapen expressions com “és com un Procés”, “a partir d'allà es comença”, “estructures d'estat” o “assistim a la primera passa que durà a construir un país, un nou país, un de ben curiós, perquè allò que el farà néixer no seran les victòries sinó les derrotes”. Potser tan amarats com estem, ho vulguem o no, de “procés independentista”, no es tracta d'una qüestió de forçar mimetismes, sinó que el subconscient guanya.

En la presentació de la sèrie a la premsa, Porta va assegurar que “per desgràcia hi ha molt paral·lelisme” entre aquella època i la nostra. Es comprèn que per publicar un producte se'n vulguin dir coses llameneres, però forçar similituds entre moments que per fortuna no tenen res a veure fa que un públic potencial pugui pensar que sèries com aquesta són propaganda, se n'allunyi i es desmereixi la feina d'actors i historiadors.

Res no és casual, però reiterant que es treballa per explicar el període des del rigor, com és el cas, n'hi hauria d'haver prou. L'excel·lent factura d'aquest producte és reclam suficient. Mireu *Comtes*, però feu-ho deixant de banda els paral·lelismes amb el Procés. Gaudiu-ne pel plaer d'apropar-vos al que s'entén que es va esdevenir fa més de mil anys al que avui és Catalunya.

El discurs d'un rei fracassat

SEBASTIÀ ALZAMORA

ESCRIPTOR

Una antiga cançó popular mallorquina diu: “Això era un rei / que pelava faves, / i li queien ses baves / dins un ribell”. Aquells que varen sentir curiositat, i fins i tot interès, per saber com seria el regnat de Felip de Borbó, han pogut aclarir la incògnita tan sols en tres anys: es tracta d'un regnat fracassat, que avui ja només deixa el dubte de la data de caducitat de la monarquia espanyola, si es produirà durant el mateix regnat de qui va escollir dur el títol de Felip VI, o si, per contra, la Corona s'anirà esllanguint fins a decaure en la propera generació.

L'arribada al tron de Felip VI ja es va produir de manera diguem que poc lluïda, com a conseqüència de l'abdicació forçada de Joan Carles I en veure's acorralat pels casos de corrupció que emergien al voltant de la seva filla i el seu gendre, i de la seva pròpia persona. Però el regnat de l'actual monarca va quedar escapçat (citem Soraya) per ell mateix i pels equips que l'assessoren des de la Casa del Rei i des del govern d'Espanya amb el tristament cèlebre discurs del 3 d'octubre, que va tenir un bis no menys desgraciat disset dies després, amb l'altre discurs que va pronunciar, a la cerimònia de lliurament dels premis Princesa d'Astúries d'enguany, tot just un dia abans de la reunió del consell de ministres que havia de decidir l'activació de l'article 155 i el contingut clamorosament antidemocràtic (i anticonstitucional) que se li donava. En aquelles dues ocasions, Felip VI va traçar una línia divisòria extremadament perillosa entre els catalans que no havien de tómer res de l'Estat i els que, per contra, sí que tenien motius per tenir por (i amb raó, com s'ha comprovat més que a bastament). Aquest error, el de renunciar al seu paper de mediador per convertir-se en un cap d'estat parcial, el perseguirà fins al darrer dia del seu regnat. En el missatge de diumenge passat no es va excedir tant, però només li va faltar lamentar la derrota del PP i celebrar els resultats de Cs.

Dins el peculiar equilibri de forces i de poders de la democràcia espanyola (nascuda i crescuda sota l'ombra de la dictadura anterior), i en el context del sistema polític de 1978, Joan Carles I va tenir el doble encert de traïr en bona mesura els designis del dictador Franco (primer) i dels militars colpistes del 23-F (després). Això li va conferir una renda de legitimitat i de respectabilitat que va ser acceptada majoritàriament, tot i que després ell mateix la dilapidés al mateix ritme que amassava la seva fortuna personal, d'origens encara gens clars. Però Felip VI va rebre el ceptre sense cap més autoritat que la de ser fill de son pare i sense cap més prestigi que el que encara li concedeix la premsa del cor. Tanmateix, quan li ha arribat l'hora del seu examen, ha suspès de forma calamitosa. A Catalunya (que encara és Espanya, encara que fins i tot Felip VI sembli que ho oblidi) hi ha una majoria absoluta que no acata aquest rei. I que ara ja no ho farà mai.

DE FIT A FIT

Europa creu en la justícia espanyola, mentre no surti d'Espanya

JORDI DURÓ